

YRKESEXAMEN
FÖR FAMILJEDAGVÅRDARE

GRUNDER FÖR
FRISTÅENDE EXAMEN

YRKESEXAMEN FÖR FAMILJEDAGVÅRDARE

EXAMENSGRUNDER

UTBILDNINGSTYRELSEN 2000

Pärm: Universitetstryckeriet
Innehåll: Oy Edita Ab
Helsingfors 2000

ISBN 952-13-0973-3

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSSTYRELSEN

DNR 54/011/2000

FÖRESKRIFT **Iakttas som förpliktande**

DATUM **20.6.2000**

Giltighetstid
fr.o.m. 1.8.2000 tillsvidare

De stadganden på vilka befogenheten att
utfärda föreskriften bygger

L 631/1998 13 § 2 mom

F 812/1998 1 § 1 mom

Upphäver Föreskrift
Ändrar Föreskrift Nr

GRUNDERNA FÖR YRKESEXAMEN FÖR FAMILJEDAGVÅRDARE

Utbildningsstyrelsen har fastställt grunder för yrkesexamen för familjedagvårdare. Examensgrunderna skall iakttas fr.o.m. 1.8.2000 tillsvidare.

Utbildningsanordnare som ordnar utbildning som förbereder för examen eller för del därav skall göra upp och godkänna en läroplan för utbildningen med beaktande av vad som bestämts i dessa grunder. Som en del av den förberedande utbildningen skall ordnasprov som utvisar yrkesskickligheten.

Examenskommissionen, examensarrangören och utbildningsanordnaren kan inte lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

Om de uppgifter som skall antecknas på betygen och om betygsmodellerna samt om grunderna för uppgörandet av de personliga studieprogrammen bestäms separat.

Generaldirektör

JUKKA SARJALA
Jukka Sarjala

Undervisningsråd

AINO RIKKINEN
Aino Rikkinen

Hakaniemenkatu 2
PL 380
00531 HELSINKI
Puhelin (09) 774 775

Hagnäsgatan 2
PB 380
00531 HELSINGFORS
Telefon (09) 774 775

INNEHÅLL

Kapitel 1

Syftet med fristående examina och målen för dem	
1 § Fristående examina	
2 § Förberedande utbildning för fristående examina	
3 § De allmänna grunderna för sättet av påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna	8

Kapitel 2

Uppbyggnaden av yrkesexamen för familjedagvårdare	8
1 § Delarna i examen	8

Kapitel 3

Yrkesskicklighet som krävs i yrkesexamen för familjedagvårdare samt grunderna för bedömningen	9

A. OBLIGATORISKA EXAMENSDELAR

1 § Samarbete och yrkesmässig växelverkan.....	10
2 § Vård och omsorg	13
3 § Småbarnsfostran	17

B. VALFRIA EXAMENSDELAR

4 § Specialpedagogik.....	27
5 § Vård av barn med allergi eller med behov av specialdiet.....	32
6 § Bemötande av olika kulturer	36
7 § Självständigt yrkesutövande	38

Arbetsbeskrivning för dem som avlagt yrkesexamen för familjedagvårdare	42

Kapitel 1

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM

1 § FRISTÅENDE EXAMINA

De fristående examina är inte beroende av det sätt på vilket man förvärvat sig sin yrkesskicklighet. Det kunnande som examinanderna har skaffat sig genom utbildning, i arbetslivet eller genom sina intressen behandlas som en helhet, så att detta kunnande kan användas när den erforderade yrkesskickligheten skall påvisas vid de fristående yrkesproven.

De fristående examina är modulära till sin struktur. De utgörs av uppgiftshelheter, som baseras på arbetslivet och dess utvecklingsbehov och som präglas av det som förenar verksamheten med den teoretiska grunden, av mångsidig yrkesskicklighet och av att arbetsprocessen integreras med resultaten av den. Varje del av en examen utgör ett delområde av yrkeskompetensen, som kan lyftas ut ur den naturliga arbetsprocessen och bilda en självständig helhet som kan bedömas. De fristående yrkesproven arrangeras och avläggs flexibelt för en examensdel i sänder. Examinandernas mål kan också vara att endast avlägga en eller flera delar av en examen, inte hela examen.

Grunden för beskrivningen av kraven på yrkesskicklighet är den kvalifikationsbestämning som anses vara lämpligast för yrkesområdet. Beskrivningen koncentreras på kraven för branschens centrala funktioner, behärskning av verksamhetsprocessen och omfattande yrkespraxis. I kraven ingår också de för arbetslivet nödvändiga språkkunskaperna och sociala färdigheterna.

2 § FÖRBEREDANDE UTBILDNING FÖR FRISTÅENDE EXAMINA

Systemet med fristående examina ställer inte examinanderna inför förhandsvillkor i fråga om utbildning. Emellertid avläggs dessa examina i allmänhet i samband med något slag av förberedande utbildning.

Den som anordnar förberedande utbildning skall fastställa läroplanen för utbildningen enligt examensgrunderna. Utbildningen och de fristående yrkesprov som ingår i den skall läggas upp enligt examensdelarna. Det åligger utbildningsanordnaren att arrangera de fristående yrkesproven som en del av den förberedande utbildningen. Till de studerandes skyldigheter hör att delta i dessa prov i samband med studierna.

De gemensamma studier, som ingår i en grundexamen som avläggs som grundläggande yrkesutbildning, är inte obligatoriska i en utbildning som förbereder för en grundexamen som avläggs som en fristående examen. Målen för dessa studier beaktas dock i tillämpliga delar i läroplanen och i arrangemangen för undervisningen.

3 § DE ALLMÄNNA GRUNDERNA FÖR SÄTTET AV PÅVISA YRKESSKICKLIGHET OCH FÖR BEDÖMNING AV EXAMENSPRESTATIONERNA

Bedömningen av de fristående yrkesproven förutsätter metodisk insamling av material, beslutsfattande och dokumentering angående examinandernas yrkesmässiga och arbetsrelaterade färdigheter, som jämförs med de i examensgrunderna fastställda kraven på yrkesskicklighet och med bedömningskriterierna. Tyngdpunkten vid bedömningen ligger på det praktiska arbetet och arbetsmetoderna. Färdigheterna eller kunskandet bedöms i allmänhet direkt enligt motsvarande arbete.

Miljön för de fristående yrkesproven skall vara så realistisk och naturlig som möjligt. Vid bedömningen tillämpas mångsidigt olika kvalitativa bedömningsmetoder såsom iakttagelser, intervjuer, frågor och portföljer samt självbedömning och gruppbedömning. De fristående yrkesproven läggs upp enligt examensdelarna så att man vid proven kan bedöma om examinanden uppfyller de centrala kraven på behärskandet av yrket.

Bedömningsobjekten anger de kompetensområden som ägnas speciell uppmärksamhet vid bedömningen. Objekten hänför sig till de centrala färdigheterna och till behärskning av den teori som ligger till grund för arbetet samt till behärskning av arbetsmetoder, arbetsutrustning, material och arbetsprocesser. Såväl objekten för bedömningen som bedömningskriterierna härleds ur kraven på yrkesskicklighet för motsvarande examensdel. Kriterierna för bedömningen baserar sig på bedömningsobjekten och de anger och preciserar prestationer på olika nivåer. Bedömningskriterierna utgör trösklar med vilkas hjälp det är möjligt att differentiera kompetensnivån.

Kapitel 2

UPPBYGGNADEN AV YRKESEXAMEN FÖR FAMILJEDAGVÅRDARE

1 § DELARNA I EXAMEN

Yrkesexamen för familjedagvårdare består av tre obligatoriska examensdelar (1 – 3) och av två valfria examensdelar. Examinanden skall välja en del av examensdelarna (4 – 5) och en annan av examensdelarna (4 – 7). Examen är avlagd då sammanlagt 5 examensdelar avlagts med godkänt betyg.

Obligatoriska delar:

1. Samarbete och yrkesmässig växelverkan
2. Vård och omsorg
3. Småbarnsfostran

Valfria delar:

4. Specialpedagogik
5. Vård av barn med allergi eller med behov av specialdiet
6. Multikulturell verksamhet
7. Självständigt yrkesutövande

Obligatoriska	Valfria
Samarbete och yrkesmässig växelverkan	Specialpedagogik
Småbarnsfostran	Vård av barn med allergi eller med behov av specialdiet
	Bemötande av olika kulturer
Vård och omsorg	Självständigt yrkesutövande

FIGUR 1. Delarna i yrkesexamen för familjedagvårdare.

Kapitel 3

YRKESSKICKLIGHET SOM KRÄVS I YRKESEXAMEN FÖR FAMILJEDAGVÅRDARE SAMT GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

I yrkesexamen för familjedagvårdare bedöms en examensdel åt gången så att yrkesskickligheten hos examinanden jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen. Den prestationsnivå som definieras i bedömningskriterierna godkänns.

A. OBLIGATORISKA EXAMENSDELAR

1 § SAMARBETE OCH YRKESMÄSSIG VÄXELVERKAN

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Objekt och kriterier för bedömningen
Familjedagvårdaren skall kunna identifiera värderingarna i det egna arbetet.	Identifiering av värderingarna: - Beskriver värdegrunden i social- och hälsovårdsbranschen - identifierar konfliktfritt den egna verksamheten och de egna värderingarna.
Familjedagvårdaren skall känna igen den människosyn som återspeglas av målen för småbarnsfostran och barnets rättigheter.	Att känna igen målen och människosynen: - Beskriver på vilka målsättningar det yrkesmässiga vårdarbetet och det fostrande arbetet baserar sig - känner igen den människosyn som återspeglas av barnets rättigheter.
Familjedagvårdarens beslut skall vara etiskt motiverade. Familjedagvårdaren skall fatta sina beslut genom moraliskt övervägande.	Etisk motivering: - Motiverar de etiska besluten i den egna verksamheten. Moraliskt övervägande: - Motiverar följderna av de val som gjorts ur olika synvinklar (t.ex. för barnet, föräldrarna, sig själv).
Familjedagvårdaren skall acceptera sina egna känslor och ge utlopp för dem på ett yrkesmässigt sätt.	Att hantera känslor: - Analyserar de egna känslorna och hanterar känslolägen - behärskar känslorna i situationer med växelverkan - har en saklig inställning till responsen.
Familjedagvårdaren skall agera yrkesmässigt, initiativrikt och aktivt i samarbetet med föräldrarna.	Att agera yrkesmässigt: - Respekterar föräldrarnas och barnens rättigheter - hanterar yrkesmässigt föräldrarnas och barnens skyldigheter - organiserar ett lämpligt tillfälle att träffa föräldrarna för diskussion - deltar aktivt i diskussionen med föräldrarna - stödjer föräldrarna i deras fostrande arbete genom att dela med sig av de dagliga erfarenheterna.

Familjedagvårdaren skall bemöta olika slags familjer på ett yrkesmässigt sätt. Familjedagvårdaren skall på ett yrkesmässigt sätt bemöta familjer i olika livssituationer.	Att bemöta olikheter på ett yrkesmässigt sätt: • Bemöter olika slags familjer jämbördigt • förhåller sig finkänsligt till olika slags föräldrar och barn • lyssnar på initiativ från olika föräldrar och beaktar dem på ett yrkesmässigt sätt. Att bemöta svårigheter i familjen: • Känner igen krisreaktioner • för en äkta och naturlig växelverkan i en för familjen svår livssituation, exempelvis skilsmässa eller sorg i familjen • stödjer föräldrar och barn • ger handledning i att söka behövlig hjälp • följer tystnadsplikten.
Familjedagvårdaren skall ha kännedom om hur dagvården är organiserad på nationell och lokal nivå. Familjedagvårdaren skall samarbeta med sin bakgrundsorganisation. Familjedagvårdaren skall inse betydelsen av sitt arbete inom dagvården.	Kännedom om hur dagvården är organiserad: • Följer i arbetet som familjedagvårdare lagar, förordningar och bestämmelser som styr dagvården • känner till dagvården i kommunen på en allmän nivå (t.ex. aktörerna, behovet av dagvård, hur dagvården fördelas på olika aktörer). Samarbete med bakgrundsorganisationen: • Organiserar smidigt det egna arbetet i samarbete med sin handledare • konsulterar handledaren i osäkra situationer som rör barnets vård eller fostran • informerar vid behov förmanen om iakttagelser som rör barnets tillväxt och utveckling • konsulterar stödgruppen på ett yrkesmässigt sätt. Att inse betydelsen av det egna arbetet: • Deltar i utvecklingen av dagvården som sakkunnig på det egna arbetsområdet • följer träffade avtal • förbinder sig yrkesmässigt.

Familjedagvårdaren skall följa principerna för intern företagsamhet.	Att följa principerna för intern företagsamhet: • Idkar en ekonomisk verksamhet • fattar ansvarsfulla beslut • har målsättningar för arbetet • tar initiativ • ber om handledning och tar emot den • är flexibel.
Familjedagvårdaren skall bedöma och utveckla sin yrkesskicklighet.	Självvärdering och utveckling av yrkesskickligheten: • Identifierar hur den egna yrkesskickligheten växer och utvecklas (starka sidor och utvecklingsbehov) • identifierar det egna sättet att lösa problem och lära sig • skaffar självständigt fram information och använder den för att utveckla yrkesskickligheten (t.ex. litteratur, facktidskrifter, internet).
Familjedagvårdaren skall kunna marknadsföra sin yrkesskicklighet för arbetsgivaren.	Marknadsföring av arbetet: • Presenterar de starka sidorna i sitt kunnande • identifierar sin arbetsroll och sin ställning.
Familjedagvårdaren skall kommunicera på ett tydligt sätt och använda sig av olika kommunikationssätt.	Språklig kommunikation: • Uttrycker sig muntligt på ett tydligt sätt • använder ett mångsidigt ordförråd • har grundläggande färdigheter i att uttrycka sig skriftligt. Användning av datateknik: • Kan använda sig av textbehandlingsprogram, e-post och internet. Användning av ordlös kommunikation: • Använder gester, minspel, röstläge och kroppsspråk som stöd för talet.
Familjedagvårdaren skall beakta sin egen hälsa i arbetet och upprätthålla sin arbetsförmåga.	Att orka i arbetet och främja sin hälsa: • Känner till förutsättningarna för att orka i arbetet • förstår indelningen i arbete och fritid • kan metoderna för att främja hälsan och kan göra upp ett eget motionsprogram.

Familjedagvårdaren skall följa arbetsavtalslagen 320/70 och andra bestämmelser om arbetet.	Att följa arbetsavtalslagen: • Känner till sin arbetsgivares ansvar och förpliktelser • känner till sitt eget ansvar och sina förpliktelser • följer arbetsavtalet. Kännedom om de behövliga arbetarskyddsbestämmelserna: • Är insatt i arbetarskyddsbestämmelserna som rör arbetet • arbetar så som arbetarskyddet förutsätter.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesprovet för examensdelen *Samarbete och yrkesmässig växelverkan* skall bedömas utgående från interaktionssituationer i praktiskt arbete, lednings- och utvecklings-situationer, skriftliga arbeten, självvärdering och kombinationer av dessa. De bedömda prestationerna skall antecknas och examinanden skall få respons omedelbart efter bedömningen.

2 § VÅRD OCH OMSORG

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Objekt och kriterier för bedömningen
Familjedagvårdaren skall planera och organisera vårdplatsens lokaler så att de är ändamålsenliga och säkra.	Ändamålsenliga lokaler på vårdplatsen: • Organiserar den fysiska miljön så att barnen kan leka ensamma och i små grupper • utnyttjar lokalerna flexibelt och förnuftigt ur funktionssynpunkt. Säkerheten i vårdplatsens lokaler: • Beaktar omsorgsfullt säkerheten (t.ex. spisskydd, halkskydd, skyddsportar, giftiga växter, förvaring av tvättmedel och mediciner, skydd för eluttag, kontroll av hur fönster och balkongdörrar öppnas, förvaring av småsaker, brandsäkerhet).
Familjedagvårdaren skall organisera barnets uppväxtmiljö så att den stödjer	Att organisera en funktionell miljö:

verksamheten och uppväxten.	• Anordnar lokaler och hjälpmedel som lämpar sig för rörelse och lek.
Familjedagvårdaren skall utnyttja hemtraktens närmiljö för olika aktiviteter.	Att utnyttja sin närmiljö: • Gör utfärder och studiebesök till närliggande ställen • upprätthåller kontakten med dagvården exempelvis genom studiebesök och genom att delta i utfärder i närheten.
Familjedagvårdaren skall se till att hemmet är rent och trivsamt.	Att se till att hemmet är rent och trivsamt: • Upprätthåller ordningen i hemmet • ser till att hemmets olika utrymmen är ändamålsenligt och tillräckligt rena genom att använda lämpliga rengöringsmedel och metoder • vädrar i hemmet • ser till att leksakerna är rena.
Familjedagvårdaren skall se till att barnen får ömhet, förståelse och trygghet.	Att förhålla sig till barn: • Behandlar och förhåller sig till varje barn på ett jämlikt, likvärdigt och respektfullt sätt • för en växelverkan som utgår från barnets behov och som är accepterande, positiv, varm och inte kränker någon.
Familjedagvårdaren skall se till att barnets dagsrytm är så regelbunden som möjligt under vårddagen.	Att skapa en regelbunden dagsrytm: • Gör upp en regelbunden dagsordning och följer den flexibelt.
Familjedagvårdaren skall se till att dagbarnen regelbundet får tillräckligt med vila i lämpliga utrymmen.	Att se till att barnen får vila: • Förlägger vilostunden ändamålsenligt med beaktande av barnets behov av sömn • reserverar tillräckligt med tid för vila med beaktande av dagens verksamhetsplan. Att se till att viloutrymmet är ändamålsenligt: • Sköter om att rummet som är reserverat för vila är lugnt och vädrat • ser till att sängarna är lämpliga och sänglinnet rent.
Familjedagvårdaren skall se till att dagbarnen får tillräcklig motion och utevistelse.	Att sköta om barnens motion och utevistelse: • Ordnar mångsidig motion och utevis-

	telse på rätta tider med beaktande av barnens individuella behov samt årstid och väderlek.
Familjedagvårdaren skall sköta om barnens hygien och uppmuntra dem till att sköta sin renlighet på eget initiativ.	Att sköta barnens hygien: • Ser till att händer och ansikte tvättas och tänderna borstas i tillräcklig mån • byter blöjor tillräckligt ofta.
Familjedagvårdaren skall se till att barnen är praktiskt klädda.	Att se till barnens klädsel: • Ser till att barnen är ändamålsenligt klädda med beaktande av barnens ålder och individuella beteendedrag samt årstiden • handleder barnen enligt ålder i att självständigt klä på sig.
Familjedagvårdaren skall sköta om barnens mat så att barnen får mångsidiga och balanserade måltider och mellanmål under vård dagarna.	Att sköta om barnens måltider och kost: • Planerar och verkställer en vecko-matsedel enligt de finländska näringsrekommendationerna: ett balanserat intag av näringsämnen, jämvikt mellan tillförd och förbrukad energi, riklig användning av kolhydrater, litet bruk av salt och härdat fett • lagar mat som är lämplig med tanke på barnens ålder • ger matsedeln i tid till föräldrarna.
Familjedagvårdaren skall kunna tillreda finländsk husmanskost på ett ekonomiskt sätt.	Att tillreda finländsk husmanskost: • Lagar typiska finländska maträtter med användning av baslivsmedel. Ekonomi: • Använder förmånliga råvaror • nyttjar säsongprodukter.
Familjedagvårdaren skall se till att barnen får den mat de behöver enligt sin specialdiet.	Att tillreda specialdiet: • Tillreder mat som är lämplig för barn med glutenfri diet, matallergi eller laktosintolerans.
Familjedagvårdaren skall se till att maten är trygg att äta.	Att se till att maten är trygg att äta: • Beaktar livsmedelshygien vid hantering och förvaring av maten och vid sin personliga hygien. • undviker tillsatsämnen och främmande ämnen i livsmedlen för barnens mat

	• söker fram och tolkar varudeklarationerna för livsmedel på förpackningarna.
Familjedagvårdaren skall sörja för att det är trivsamt och lugnt vid måltiderna.	Trivsel och lugn vid måltiderna: • Skapar lugn, trivsel och stressfrihet vid måltiderna.
Familjedagvårdaren skall ge barnen handledning i att äta självständigt samt i att känna igen födoämnen, maträtter och smaker.	Att äta självständigt: • Uppmuntrar barnen att äta självständigt och hjälper dem vid behov • använder ändamålsenliga bestick. Att känna igen födoämnen, maträtter och smaker: • Berättar namnen på födoämnen, maträtter och grundsmaker (sött, salt, surt, beskt) och låter barnen smaka • uppmuntrar barnen att smaka på nya maträtter.
Familjedagvårdaren skall i sitt arbete följa principerna för hållbar utveckling.	Att följa principerna för hållbar utveckling: • Minskar på mängden avfall • sorterar avfallet korrekt • använder rengöringsmedel och – metoder som belastar miljön så litet som möjligt.
Familjedagvårdaren skall kunna ge första hjälpen.	Färdigheter i första hjälpen: • Klarar av att ge första hjälpen på en nivå som motsvarar FRK:s kurs 1 i första hjälpen • ser till att barnet får ändamålsenlig vård vid sjukdoms- eller olycksfall. • meddelar föräldrarna om barnets olycksfall och situation på ett sakligt sätt.
Familjedagvårdaren skall känna igen de vanligaste sjukdomarna hos barnen och kunna lägga märke till ett barn som har insjuknat och ge det akutvård (smittsamma sjukdomar, diabetes, sjukdomar i andnings- och cirkulationsorgan) och kunna göra en uppskattning av läget för att vid behov söka sakkunig hjälp.	• Aktuell kännedom om sjukdomar: • Kan vårda smittsamma sjukdomar hemma och känna igen alarmerande symptom • kan sköta diabetes hemma och känna igen alarmerande symptom • kan sköta sjukdomar i andnings- och cirkulationsorganen hos barn hemma och känna igen alarmerande symptom. • Agerande då barnet insjuknar: • Gör iakttagelser i tid och informerar föräldrarna sakligt • påbörjar vården av det sjuka barnet

	hemma och/eller organiserar den • behärskar basvården av ett långvarigt sjukt barn enligt vårdplanen • konsulterar handledare och expertis vid behov.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesprovet för denna examensdel skall bedömas i en så autentisk arbetsmiljö som möjligt och på basis av arbetsprestationer i autentisk vård av barn. Som bedömningsmetod skall användas uppföljning av enskilda vårdsituationer samt bedömning av skriftliga planer och motiveringar. Materialet som används som stöd för bedömningen samlas ihop av den respons som handledaren, föräldrarna och barnen ger. De bedömda prestationerna skall antecknas och examinanden skall få respons genast efter bedömningen.

3 § SMÅBARNSFOSTRAN

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Objekt och kriterier för bedömningen
Familjedagvårdaren skall förhålla sig kärleksfullt till barnet och acceptera barnets individualitet.	En pedagogisk inställning till barnet: • Stödjer en positiv utveckling av jag-känslan hos barnet genom en mångsidig kommunikation (verbal och kompletterande kommunikation) • lyssnar verkligen på barnet och uppmuntrar till växelverkan. Att värdesätta individualitet: • Handleder och uppmuntrar barnet till att känna igen och uppskatta sina egenskaper • sporrar till självständigt tänkande och lyssnar inlevelsefullt på barnens förslag.
Familjedagvårdaren skall agera ansvarsfullt som fostrare och skydda barnet från fysiskt och psykiskt våld.	Ansvar som fostrare: • Är konsekvent i vardagliga frågor gällande fostran • utgör en positiv förebild och inser betydelsen av sitt eget beteende. Att säkerställa en uppväxtmiljö utan våld för barnet: • Förebygger och förhindrar fysiskt och psykiskt våld som riktar sig mot barnet • förmedlar moraliskt värdefulla förebilder i människorelationerna i vårdmiljön och

	skyddar från olämpligt inflytande med tanke på barnens ålder.
Familjedagvårdaren skall leda gruppen av barn på så sätt att barnet känner sig tryggt och kan lita på den vuxna.	Att upprätthålla en social ordning: • Använder sig av fostrarens pedagogiska auktoritet och en handledande fostran i sin vuxenroll • kommer överens om reglerna i gruppen och följer dem ändamålsenligt. Att ge handledning i jämbördiga relationer: • Iakttar fortlöpande att relationerna är jämbördiga • sporrar till samverkan • accepterar olikheter i gruppen.
Familjedagvårdaren skall ha kännedom om den förhärskande kulturen i Finland och sitt förhållningssätt till den.	Kännedom om den egna kulturen: • Bekantar sig med hur den förhärskande kulturen i Finland utvecklas och beskriver den • analyserar sina egna uppfattningar om kulturen och hur de inverkar på det egna arbetet.
Familjedagvårdaren skall undvika att bli påverkad av fördomar i det egna arbetet.	Att undvika fördomar och stereotypi: • Skaffar fram information om minoritetskulturer hos människor bosatta i Finland • förstärker sin kulturkännedom genom att bekanta sig med minoritetskulturerna hos de människor som är bosatta i kommunen • granskar kritiskt sina egna attityder gentemot olikheter.
Familjedagvårdaren skall kunna planera verksamheten mångsidigt och övergripande så att den lämpar sig både för gruppen av barn och för barnen som individer.	Mångsidig planering: • Använder sig av målen för fostran, innehållet i verksamheten och metoderna på ett mångsidigt sätt. En övergripande planering: • Kombinerar flexibelt genom planering målen, innehållet och metoderna till en fungerande helhet • sammankopplar flexibelt barnets dagliga verksamhet till en del av en större helhet. En planering som lämpar sig för gruppen av barn och barnet som individ:

	• Beaktar barnets ålder och utvecklingsskede, gruppens och individens behov samt verksamhetens flexibilitet i tillräcklig mån i planeringen • planerar i tillräcklig grad genomförandet, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten i samarbete med handledaren.
Familjedagvårdaren skall ha kännedom om det fysiska utvecklingsskedet och –behovet hos barn. Han eller hon skall främja och trygga den fysiska utvecklingen.	Att känna till och stödja olika skeden i den fysiska utvecklingen: • Beaktar inom basvården i tillräcklig mån de primära krav som barnets fysiska tillväxt och utveckling ställer • handleder motionsutövning i enlighet med stadierna i den motoriska utvecklingen • stödjer mångsidigt den finmotoriska utvecklingen och lär ut färdigheter med händerna • stödjer utvecklingen av grovmotoriken genom rörelselekar och –spel samt genom att kombinera basmotionsformer och öva balansen.
Familjedagvårdaren skall ha kännedom om barnets psykiska utvecklingsstadium och behov av utveckling. Han eller hon skall främja och trygga den psykiska utvecklingen i sin verksamhet.	Att stödja den positiva jagkänslan och självkänslan: • Ger en uppmuntrande respons på barnets beteende • låter barnet förstå följderna av beteendet • låter barnet träna sin viljebildning i tillräcklig mån inom trygga gränser och med stöd av en vuxen. Att främja minnesutvecklingen: • Handleder mångsidigt barnen i att spela spel, leka lekar och lyssna till ramsor och berättelser som stödjer minnet. Att främja tankeutvecklingen: • Ger barnen uppmuntrande handledning i problemlösning och beslutsfattande • ger barnen mångsidig handledning för att utveckla deras jämförande, klassificerande och logiska tänkande i enlighet med deras ålder och utvecklingsstadium. Att främja utvecklingen av språk och tal: • Stödjer utvecklingen av ordförrådet, begreppen och den språkliga framställ-

	ningen enligt språkets utvecklingsfaser • utvecklar den språkliga medvetenheten i enlighet med åldern • använder språket mångsidigt i växelverkan och i verksamheten, t.ex. med hjälp av böcker, berättande samt ord- och rimlekar. Att främja iakttagande och uppmärksamhet samt koncentration: • Stödjer utvecklingen av sinnesfunktionerna genom lekar, spel och hjälpmedel • handleder barnen till uppmärksamhet på ett uppmuntrande sätt genom lekar och övningar • övar den viljemässiga uppmärksamheten i enlighet med barnets ålder • utvecklar samspelet mellan öga och hand och gestaltningen med hjälp av spel, lekar och övningar • ger barnen motiverande uppmuntran så att de utför sina uppgifter till slut • organiserar omgivningen så att den stödjer barnets koncentration och uppmärksamhet
Familjedagvårdaren skall ha kännedom om barnets sociala utvecklingsfas och utvecklingsbehov. Han eller hon skall främja och trygga den sociala utvecklingen i verksamheten.	Att stödja barnets sociala utveckling: • Vägleder barnet enligt ålder och utvecklingsnivå till att leka och umgås med andra barn • ger barnet mångsidig handledning i frågor som rör människorelationer. Att uppfostra till medlem i gruppen: • Ger barnen uppmuntrande handledning så att de når en konstruktiv lösning i konflikter • upprätthåller konsekvent jämlikheten i gruppen • ger barnet fortsatt handledning i att beakta andra människor.
Familjedagvårdaren skall stödja utvecklingen hos ett barn som behöver speciell fostran enligt de anvisningar som föräldrarna och sakkunniga ger.	Att ordna med rehabiliterande småbarnsfostran i dagvården enligt givna anvisningar: • Konstaterar de vanligaste avvikelserna i utvecklingen (språkets och talets utveckling, socio-emotionella svårigheter, upp-

	märksamhetsstörningar och MBD, rörelse-, utvecklings- eller sinneshandikapp, autism, kroniskt sjukt barn) och har kännedom om huvuddragen i habiliteringen av dem • tillämpar ändamålsenligt grunderna för en habiliterande småbarnsfostran i dagvården • deltar aktivt i planeringen av habiliteringen
Familjedagvårdaren skall skaffa fram behövlig tilläggsinformation om individuella habiliteringsmål och samarbeta med olika yrkesgrupper.	Att bedöma behovet av tilläggsinformation och skaffa fram den: • Skaffar aktivt fram den allmänna information och individuella tilläggsinformation som behövs • verkar aktivt i en arbetsgrupp med många yrken representerade.
Familjedagvårdaren skall delta i bedömningen av behovet av specialpedagogik för ett barn och i planeringen av barnets habilitering tillsammans med föräldrar och expertis.	Att iaktta barnet i dagvårdssituationer i syfte att bedöma behovet av specialpedagogik tillsammans med föräldrar och expertis: • Iakttar barnets verksamhet, lek och beteende • har kännedom om de vanligaste kriterierna för iakttagelserna (t.ex. Portage-programmet) • beaktar iakttagelserna vid planeringen. Att tillsammans med föräldrar och expertis delta i uppgörandet av en plan för barnets fostran och habilitering: • Bedömer hur de specialpedagogiska metoderna lämpar sig för dagvårdssituationerna • bedömer resurserna som krävs för de specialpedagogiska metoderna i den egna gruppen av barn.
Familjedagvårdaren skall delta i genomförandet, uppföljningen och bedömningen av barnets vård och habilitering tillsammans med föräldrar och expertis och enligt deras anvisningar.	Att genomföra habilitering av barnet i dagvården enligt den plan som uppgjorts för barnet: • Organiserar en konsekvent och målinriktad verksamhet • skaffar aktivt fram behövlig information och handledning för det egna arbetet • informerar föräldrar och sakkunniga om

	den egna verksamheten • anpassar den egna verksamheten enligt barnets dagsrytm och annan habilitering. Uppföljning och bedömning av barnets habilitering: • Följer upp och bedömer genomförandet av habiliteringen och verkningarna av den • håller aktiv kontakt med föräldrar och sakkunniga.
Familjedagvårdaren skall se till att miljön stödjer barnets speciella utvecklingsbehov enligt föräldrarnas och de sakkunnigas anvisningar.	Användning av lämpliga lokaler, metoder och hjälpmedel enligt givna anvisningar: • Ordnar med behövliga utrymmen • ordnar med behövligt specialmaterial för barnet • handleder barnet enligt givna anvisningar • ordnar med de hjälpmedel som används i terapin och habiliteringen (t.ex. spel för inläring, adb) och kan grunderna för hur de används.
Familjedagvårdaren skall i sin verksamhet beakta de pedagogiska mål som stödjer olika delområden i barnens fostran: målområdena fysisk, social, emotionell, estetisk, intellektuell, etisk och religiös fostran.	Att beakta målområdet fysisk fostran: • Stödjer pedagogiskt den fysiska utvecklingen. Att beakta målområdet social fostran: • Stödjer pedagogiskt den sociala utvecklingen. Att beakta målområdet emotionell fostran: • Upprätthåller tryggheten i den emotionella miljön, respekterar andra människor och accepterar barnet • ger barnet ledning i att uttrycka, förstå och behärska sina känslor, även de negativa • vägleder barnet till empati och till att godkänna olikheter • stödjer barnets psykiska utveckling med hjälp av gränser och regler. Att beakta målområdet estetisk fostran: • Utvecklar barnets estetiska medvetenhet

	genom iakttagelser av omgivningen • erbjuder barnet erfarenheter och upplevelser av olika konstformer • handleder barnet i basfärdigheter och i att uttrycka sig själv i olika konstformer. Att beakta målområdet intellektuell fostran: • Svarar på barnets frågor • vägleder barnet i inlärningsfärdigheter: att lyssna, förstå instruktioner och agera enligt dem • stödjer den psykiska utvecklingen genom att främja tänkandet, iakttagandet, uppmärksamheten och språkets utveckling. Att beakta målområdet etisk fostran: • Ger barnet handledning i att förstå orsaker och följder av det egna beteendet • lär barnet att be om förlåtelse och att förlåta • förstår skillnaden mellan rätt och fel. Att beakta målområdet religiös fostran: • respekterar den övertygelse som råder i barnets hem • vägleder barnet i att respektera andras övertygelser • förmedlar erfarenheter i kristlig tradition i den mån som överenskommits med föräldrarna • svarar på barnets frågor om religion och de kulturtraditioner som hör samman med den.
Familjedagvårdaren skall stödja hemmets fostrande arbete.	Att upprätthålla samarbetet mellan hemmet och familjedagvårdaren: • Följer tystnadsplikten etiskt • lyssnar aktivt på föräldrarnas åsikter, gör tillsammans med dem upp en plan för vård och fostran av barnet och följer den • ger föräldrarna uppmuntrande handledning i deras fostrande arbete • förhåller sig uppskattande till föräldrarna • ger en familj som befinner sig i en svår situation tillräckligt stöd i frågor som rör

	fostran och i att söka hjälp.
Familjedagvårdaren skall leda utvecklingen av barnets färdigheter på ett mångsidigt sätt inom olika tematiska områden.	Att handleda barnet inom olika tematiska områden enligt ålder och utvecklingsnivå: • Ger handledning i färdigheter med händerna (t.ex. i pyssel, bildkonst, handarbete) • ger handledning i musik (t.ex. i att sjunga, spela, lyssna på musik och att leva sig in i musiken) • ger handledning i motion • bekantar sig med naturen och den byggda närmiljön, exempelvis med utfärder och fester • utvecklar de inledande färdigheterna i matematik • stödjer den språkliga utvecklingen.
Familjedagvårdaren skall leda barnets verksamhet med beaktande av hans eller hennes individuella drag.	Att handleda barnet individuellt: • Handleder barnet enligt ålder och utvecklingsnivå • uppmärksammar barnet, gör en pärm om barnets uppväxt • känner igen barnets temperamentsdrag.
Familjedagvårdaren skall ge vägledning åt barnet i att lära känna sitt kulturarv.	Att överföra kulturarvet: • Har tillräcklig kännedom om det egna kulturarvet och använder det i sitt arbete • har kännedom om grunderna i nya kulturer och förhåller sig respektfullt till olika kulturer.
Familjedagvårdaren skall ge barnet handledning i att utveckla sin världsbild.	Att göra iakttagelser i naturen: • Ger barnet mångsidig handledning i att göra iakttagelser • fogar samman iakttagelserna med allmänna kunskaper och helheter. Att förhålla sig uppmuntrande och positivt till den omgivande världen: • Har som fostrare själv en positiv inställning och förmedlar detta till barnet.
Familjedagvårdaren skall stödja kreativitetsutvecklingen hos barnet.	Att förhålla sig uppmuntrande till kreativitet: • Sporrar till självständigt tänkande vid problemlösning i vardagssituationer

	• accepterar barnets egna synsätt i lekar, pyssel och annan verksamhet.
Familjedagvårdaren skall leda barnets helhetsutveckling genom att stödja utvecklande lekar och genom att använda sig av lekar i pedagogiskt syfte enligt barnets ålder och utvecklingsnivå.	Att skapa förutsättningar för lek: • Ordnar med de hjälpmedel och utrymmen som behövs för barnets lek och den tid som passar barnets dagsrytm • erbjuder barnet nya upplevelser och erfarenheter som stimulerar till lek. Att använda olika former av lek på ett ändamålsenligt sätt med beaktande av barnets ålder och utvecklingsnivå: • Ger barnen stöd att leka ensamma, sida vid sida, roll- och regellekar på ett sätt som lämpar sig för deras ålder och utvecklingsnivå. Att ge handledning i lek: • Ger direkt handledning på ett lämpligt sätt • ger indirekt handledning på ett lämpligt sätt. Att beakta pedagogiska mål: • Förverkligar barnets individuella pedagogiska mål genom lek.
Familjedagvårdaren skall göra barnet delaktigt i gruppen med hjälp av arbetsuppgifter som lämpar sig för barnets ålder.	Att använda sig av arbetsfostran: • Ger arbetsuppgifter som är ändamålsenliga med tanke på barnets ålder och utvecklingsnivå • ger handledning i att använda arbetsredskap rationellt.
Familjedagvårdaren skall stödja utvecklingen av barnets uppgiftsorientering.	Att stödja handledningen av barnets egen verksamhet: • Ger barnet uppmuntrande handledning i att slutföra en uppgift • ordnar med sådana uppgifter att barnet i sin verksamhet kan uppleva känslan att lyckas.
Familjedagvårdaren skall ordna så att barnets inlärningsmiljö stödjer inläringen enligt ålder och utvecklingsnivå.	Att erbjuda hjälpmedel för inläring: • Erbjuder tillräckligt med spel och leksaker som lämpar sig för barnets ålder • förvissar sig om säkerheten • försäkrar sig om att barnet delar med sig av sina erfarenheter och iakttagelser till andra barn och vuxna.

Familjedagvårdaren skall leda de vardagliga inlärningsituationerna i enlighet med barnets individuella förutsättningar för inläring och med beaktande av den inläring som är utmärkande för åldersnivån.	Att beakta inlärningsstilen: • Använder sig ändamålsenligt av visuell, auditiv och kinestetisk inlärningsstil • stödjer en helhetsbetonad eller en analytisk inläring. Att använda olika former av inläring: • Använder sig ändamålsenligt av modell- och betingad inläring samt kognitiv inläring.
Familjedagvårdaren skall ha kännedom om verksamheten och målen för de pedagogiska system och styrsystem som fungerar i barnets närmiljö och skall samarbeta med dem.	Att känna till förskole- och nybörjarundervisningen: • Beaktar barnets övriga närmiljöer och deras verksamhet och mål i det egna arbetet • sammanfogar flexibelt sina arbetsmetoder med förskole- och nybörjarundervisningens metoder. Att stödja specialpedagogikens praxis i arbetet: • Följer i det egna arbetet de anvisningar som ges av specialisterna som arbetar med barnet • stödjer föräldrarna i användningen av specialtjänster.
Familjedagvårdaren skall kontinuerligt bedöma och utveckla sin verksamhet.	Självvärdering av den pedagogiska verksamheten: • Utvärderar kontinuerligt hur målen för fostran uppfylls • utvecklar de egna baskunskaperna i fostrande arbete, t.ex. med hjälp av litteratur, facktidskrifter eller medverkan i en yrkesövergripande grupp.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesprovet för examensdelen *Småbarnsfostran* skall bedömas i en sådan arbetsmiljö för dagvård av barn som är så autentisk som möjligt och på basis av autentiska situationer med småbarnsfostran och barnavård. Som bedömningsunderlag används förutom iakttagelser av vård- och leksituationer och andra verksamhetssituationer även skriftliga planer för fostran, verksamhet och utveckling samt motiveringar av dem och bedömning av självreflektionen. Materialet som används som stöd för bedömningen samlas in utgående från den respons som erhålls av arbetshandledaren, föräldrarna och

barnet. De bedömda prestationerna skall antecknas och examinanden skall få respons omedelbart efter bedömningen.

B. VALFRIA EXAMENSDELAR

4 § SPECIALPEDAGOGIK

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Objekt och kriterier för bedömningen
Familjedagvårdaren skall känna igen utvecklingsdrag som anknyter till barnets inlärningsförmåga och enligt anvisningar av föräldrar och expertis stödja barnets utveckling inom områden där man kan räkna med inlärningssvårigheter.	Att känna igen drag som varslar om omfattande inlärningssvårigheter: • Bedömer barnets helhetsutveckling i relation till åldersnivån. Att känna igen drag i utvecklingen som varslar om speciella inlärningssvårigheter och att stödja utvecklingen enligt givna anvisningar: • Upptäcker drag som varslar om språkliga, matematiska eller motoriska inlärningssvårigheter hos barnet och stödjer inläringen i dagvården enligt professionella anvisningar. • känner i dagvårdssituationer igen svårigheter och avvikelser i gestaltningssvårigheter som varslar om störningar i gestaltningen och stödjer inläringen enligt professionella anvisningar. Att stödja ett begåvat barn: • Läger märke till barnets intelligens • ger barnet handledning i verksamhet som motsvarar hans eller hennes utvecklingsnivå.
Familjedagvårdaren skall ha kännedom om svårigheterna som är förknippade med språkets och talets utveckling och deras betydelse för hur barnet utvecklas.	Att känna till svårigheterna i språkets utveckling: • Skiljer mellan hur språkstörningarna tar sig uttryck i uttal, förståelse och talproduktion • känner igen processerna i inläringen av språket (receptivitet, association och framställning). Att känna till speciella svårigheter i talets utveckling: • Känner igen förseningar i talets utveckling och kan principerna för hur de diagnostiseras

	• känner igen avvikelser i talets utveckling (dysfasi, mutism, stamning, ljudstörningar) och vet i stora drag hur de tar sig uttryck.
Familjedagvårdaren skall kunna stödja ett barn med svårigheter i talets och språkets utveckling enligt föräldrarnas och de sakkunnigas anvisningar.	Att stödja helhetsutvecklingen hos barn med tal- och språksvårigheter: • Stödjer växelverkan med hjälp av bilder och/eller stödtecken enligt givna anvisningar • stödjer effektiverat barnets sociala färdigheter • stödjer effektiverat barnets sätt att uttrycka sig. Att stödja barnets språkutveckling: • Erbjuder barnet mera språkliga stimulanser i dagvården • stödjer effektiverat lek med föremål och lek där barnet får uppträda • planerar enligt anvisningar barnets omgivning och dagordning så att de stödjer språkets utveckling.
Familjedagvårdaren skall ha kännedom om hur de sociala och emotionella störningarna påverkar barnets beteende och tillämpar (re)habiliteringen av dem i dagvården enligt individuella anvisningar av föräldrar och expertis.	Att känna till hur sociala och emotionella störningar tar sig uttryck: • vet i stora drag hur beteendestörningar tar sig uttryck • känner med hjälp av experthandledning igen sociala och emotionella störningar som är sekundära i relation till andra störningar i utvecklingen. Ett effektiverat stöd av den sociala och emotionella utvecklingen inom dagvården enligt givna anvisningar: • Stödjer självkännedom, jagkänslan och självförtroendet på ett effektiverat sätt • kommer överens om och håller fast vid bestående och erforderliga regler och fastslagna gränser med beaktande av individuella habiliteringsanvisningar för barnet • följer de individuella habiliteringsan-

	visningarna för barnet inom dagvården.
Familjedagvårdaren skall ha kännedom om de sätt på vilka koncentrationsstörningarna kommer till uttryck och skall tillämpa habiliteringen av dem i dagvården enligt individuella anvisningar av föräldrar och expertis.	Att känna till koncentrationsstörningar: • Har kännedom om kriterierna för olika slags koncentrations- och beteendestörningar • gör bedömningar av beteendet enligt givna anvisningar. Att inom dagvården stödja utvecklingen hos ett barn med koncentrationsstörningar enligt givna anvisningar: • Ordnar så att barnets miljö stödjer koncentrationen • stödjer barnets uppgiftsorientering på ett effektivt sätt • följer individuella terapianvisningar inom dagvården.
Familjedagvårdaren skall ha kännedom om kriterierna för och habiliteringen av MBD-syndrom och tillämpa dem i sin egen vård av ett barn med MBD enligt anvisningar av föräldrar och expertis.	Att känna igen kriterierna för MBD-syndrom i barnets verksamhet och beteende: • Känner igen koncentrationsstörningar, motoriska svårigheter och gestalts- och/eller inlärningssvårigheter i barnets verksamhet enligt givna anvisningar • känner igen MBD-syndrom i verksamhet och beteende hos barn i olika åldrar enligt givna anvisningar. Att ordna med habilitering av barn med MBD enligt givna anvisningar: • Beaktar uppställda mål för habiliteringen i verksamheten och i byggandet av miljön. • ordnar med en verksamhet som motsvarar barnets intelligensnivå • uppmärksammar en eventuell avvikelse i sinnesfunktionerna.
Familjedagvårdaren skall kunna organisera dagvården för och habiliteringen av ett barn med rörelsehandikapp så att de motsvarar barnets	Att organisera vården och habiliteringen av ett barn med rörelsehandikapp enligt givna anvisningar:

behov enligt individuella anvisningar av föräldrar och expertis.	• Organiserar barnets omgivning så att den är motiverande och inte hindrar barnet från att röra sig • använder hjälpmedel ändamålsenligt • använder sig av rätta arbetsställningar för vård och lyft • följer givna anvisningar vid individuell fysio- och/eller verksamhetsterapi för barnet.
Familjedagvårdaren skall kunna organisera dagvården för och habiliteringen av ett barn med förståndshandikapp så att de motsvarar barnets behov enligt individuella anvisningar av föräldrar och expertis.	Att organisera vården och habiliteringen av ett barn med förståndshandikapp enligt givna anvisningar: • Visar på saker som barnet skall lära sig, tränar olika val • använder övningar som stödjer den motoriska koordinationen i dagvården • följer individuella anvisningar för barnets terapi.
Familjedagvårdaren skall kunna organisera dagvården för och habiliteringen av ett barn med hörselskada så att de motsvarar barnets behov enligt individuella anvisningar av föräldrar och expertis.	Att organisera vården och habiliteringen av ett barn med hörselskada enligt givna anvisningar: • Använder sig av och utvecklar basfärdigheter i stödtecken enligt barnets utvecklingsnivå • sätter sig grundligt in i användningen av hjälpmedel • organiserar den visuella omgivningen på ett tydligt sätt • tillämpar flexibelt de individuella anvisningarna för barnets terapi inom dagvården.
Familjedagvårdaren skall kunna organisera dagvården för och habiliteringen av ett barn med synskada så att de motsvarar barnets behov enligt individuella anvisningar av föräldrar och expertis.	Att organisera vården och habiliteringen av ett barn med synskada enligt givna anvisningar: • Tillämpar flexibelt de individuella anvisningarna för barnets terapi i dagvårdsverksamheten. Att ge barnet stöd att bekanta sig med omgivningen och att orientera sig på olika platser: • Ordnar så att omgivningen stödjer barnets självständiga verksamhet

	• preciserar riktningar och storleksförhållanden samt beskriver omgivningen så att barnet förstår.
Familjedagvårdaren skall kunna ordna med dagvården för och habiliteringen av ett autistiskt barn så att de motsvarar barnets behov enligt individuella anvisningar av föräldrar och expertis.	Att känna igen autistiska drag i barnets beteende: • Känner igen en sådan oförmåga att skapa kontakt som är oberoende av barnets vilja • känner igen tvångsmässiga rörelser och lekar, ekotal och tal utan betydelse. Att enligt anvisningar organisera omgivningen så att den stödjer utvecklingen hos ett autistiskt barn: • Organiserar omgivningen så att den är strukturerad och stabil. • uppmärksammar eventuella avvikelser i barnets sinnesfunktioner. Att enligt anvisningar organisera verksamheten så att den stödjer utvecklingen hos ett autistiskt barn: • Strukturerar verksamheten och upprätthåller dagordningen • stödjer en självständig verksamhet. Ordnar med habilitering i enlighet med barnets individuella mål: • Har kännedom om de vanligaste habiliteringsprogrammen (TEACCH, PORTAGE, Lovaas) • följer individuella habiliteringsprogram i dagvården.
Familjedagvårdaren skall stödja ett barn med kronisk sjukdom i dess tillväxt och utveckling på ett helhetsbetonat sätt enligt individuella anvisningar av föräldrar och expertis.	Att vårda ett barn med kronisk sjukdom: • Tryggar barnets fysiska behov • vidtar de vårdåtgärder som sjukdomen kräver enligt anvisningar av föräldrarna och av dem som vårdar barnet. Att fostra ett barn med kronisk sjukdom till en likvärdig medlem i gemenskapen med beaktande av de begränsningar som den

	kroniska sjukdomen medför: • Stödjer effektiverat barnets jagkänsla, lyckade erfarenheter och självständighet • tryggar barnets möjligheter att delta i olika aktiviteter • stödjer effektiverat barnets likvärdiga relationer.
Familjedagvårdaren skall tillsammans med sakkunniga stödja barnets föräldrar i att bemöta olikheter.	Att handleda föräldrarna i att förstå olikheter: • Ger handledning i att skaffa information • ger handledning i att uppmärksamma barnets utveckling. Att handleda familjen i att söka stöd: • Ger familjen handledning i att skaffa experthjälp • ger familjen handledning i att skaffa behövlig service (skötsel av hemmet, vård av övriga barn) • ger familjen handledning i att få behövlig vila och stimulans. Att stödja föräldrarna i deras fostrande uppgift: • Beaktar föräldrarnas fostrande uppgift vid sidan av habiliteringen • ger föräldrarna handledning i fostran av de andra barnen • ger vid behov handledning i att skaffa experthjälp.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesprovet för examensdelen *Specialpedagogik* skall bedömas på basis av vårdarbete och arbete med småbarnsfostran i en autentisk arbetsmiljö. Bedömningen skall inriktas på verksamhet enligt kraven på yrkesskicklighet, utförda arbetsprestationer och agerande som medlem av en arbetsgrupp samt på självbedömning. Materialet som används som stöd för bedömningen samlas in utgående från arbetsprocessens skriftliga planer, utvecklingsplaner och motiveringar för dem samt från respons av arbetsgruppen och familjerna. De bedömda prestationerna skall antecknas och examinanden skall få respons omedelbart efter bedömningen.

5 § VÅRD AV BARN MED ALLERGI OCH BEHOV AV SPECIALDIET

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Objekt och kriterier för bedömningen
Familjedagvårdaren skall kunna vårda ett barn med diabetes.	Att vårda ett barn med diabetes: • Har kännedom om sjukdomens bakgrund • har kännedom om målen för vården: förstår och behärskar samverkan mellan insulin, kost och motion • kan injicera insulin enligt givna anvisningar • ger barnet mat enligt den måltidsplan som gjorts upp för barnet • följer med barnets blodsockernivå enligt anvisningarna • upptäcker och kan förebygga symptom på för hög eller för låg blodsockernivå och kan ge första hjälpen om dessa symptom uppstår.
Familjedagvårdaren skall kunna vårda ett barn med födoämnesallergi.	Att handha måltiderna för ett barn som är allergiskt mot komjolk: • Har kännedom om allergisymptomen • känner igen livsmedel som innehåller mjölkproteiner och kan utesluta dessa ur barnets kost • kontrollerar om varudeklarationen innehåller sådana ämnen som skall undvikas • ersätter sådana livsmedel som skall avlägsnas • överenskommer med föräldrarna om att ge kalciumpreparat. Att handha måltiderna för ett barn som är allergiskt mot spannmål: • Har kännedom om allergisymptomen • känner igen livsmedel som innehåller spannmålsslag vilka förorsakar symptom och utesluter dessa ur barnets kost • kontrollerar om varudeklarationen innehåller sådana ämnen som skall

	undvikas • ersätter sådana livsmedel som skall avlägsnas. Att handha måltiderna för barn med annan födoämnesallergi: • Har kännedom om allergisymptomen • känner igen livsmedel som förorsakar symptom och utesluter dessa ur barnets kost • kontrollerar om varudeklarationen innehåller sådana ämnen som skall undvikas ersätter sådana livsmedel som skall avlägsnas.
Familjedagvårdaren skall kunna vårda ett barn med laktosintolerans.	Att genomföra en laktosfattig diet: • Undviker eller använder sparsamt livsmedel som innehåller mycket laktos i barnets kost • har kännedom om och använder laktosfattiga livsmedel och mjölkprodukter i barnets kost • letar fram och tolkar varudeklarationer. Att genomföra en helt laktosfri kost: • utesluter alla livsmedel som innehåller t.o.m. endast litet laktos ur barnets kost • kontrollerar förekomsten av laktos i varudeklarationerna • ersätter de livsmedel som skall avlägsnas • använder rikligt med laktosfria ostar på ett mångsidigt sätt i barnets mat • rådgör med föräldrarna om behovet av kalciumpreparat och använder dem enligt överenskommelse.
Familjedagvårdaren skall kunna vårda ett barn med glutenintolerans, dvs. keliaki.	Att genomföra en glutenfri diet: • har kännedom om bakgrunden till keliaki • utesluter helt vete, råg, korn och havre samt livsmedel som innehåller dessa sädesslag ur barnets kost • ersätter de olämpliga sädesslagen vid

	matlagning och bakning • kontrollerar i varudeklarationerna att livsmedlen är glutenfria • ger föräldrarna handledning i att ansöka om stöd för vården.
Familjedagvårdaren skall kunna vårda ett barn med förstoppning.	Vård vid förstoppning: • har kännedom om huvudgrupperna i vegetarisk kost • ersätter de födoämnen som skall undvikas i olika grupper • känner till tillförseln av näringsämnen och eventuella brister i olika grupper har kännedom om fördelar och nackdelar i vegetarisk kost med tanke på barnets nutrition.
Familjedagvårdaren skall kunna utföra en allergisanering och upprätthålla den genom städning.	Allergisanering: • minskar på mängden dammkvalster genom att rengöra sängarna regelbundet • inreder hemmet med material som har slät yta, som går lätt att rengöra och är dammfria • avlägsnar eller minskar på lösa textilier som ökar dammigheten • avlägsnar rumsväxterna eller väljer dem noggrant • låter eventuellt installera pollenfilter i vädringsluckorna och i friskluftsventilerna • ordnar med dörr- eller lockförsedda förvaringsutrymmen för alla saker (t.ex. böcker, tidningar, prydnadsföremål, ytterkläder, skodon, leksaker). Städning: • sköter dagligen om att tvättutrymmena är rena, att löst skräp avlägsnas, dammet torkas och att sakerna läggs på sina platser • utför veckostädningen grundligt (torkar av golv och andra ytor som samlar damm) • rengör några gånger om året alla ytor i bostaden (dammsugning och avtorkning eller tvätt av väggar, tak och skåp, rengöring av friskluftsventiler) • undviker torra städmetoder, använder i stället fuktiga eller våta

	• väljer rätta och rena städredskap (t.ex. mikrofiberdukar) • väljer oparfymerade och neutrala rengöringsmedel samt doserar dem rätt.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesprovet i examensdelen *Vård av barn som behöver specialdiet* skall bedömas utgående från det vårdarbete som utförs i en autentisk arbetsmiljö. Bedömningen skall fokuseras på verksamhet enligt kraven på yrkesskicklighet, utförda arbetsprestationer, att följa anvisningar och överenskommelser samt på självbedömning. Materialet som används som stöd för bedömningen skall samlas in på basis av arbetsprocessens skriftliga planer, utvecklingsplaner och motiveringar för dessa samt av responsen från arbetshandledaren och familjerna. De bedömda prestationerna skall antecknas och examinanden skall få respons omedelbart efter bedömningen.

6 § Bemötande av olika kulturer

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Objekt och kriterier för bedömningen
Familjedagvårdaren skall beakta minoriteternas sociopolitiska situation.	Att vara medveten om minoriteternas ställning: • Är medveten om rasism och annan diskriminering som riktar sig mot minoriteter • Förhåller sig i sitt arbete jämlikt, likvärdigt och rättvist till familjer och barn från minoritetskulturer samt respekterar olikheterna hos dessa. Att inlemmas i samhället: • Har kännedom om processen för hur familjer från minoritetskulturer blir inlemmade i samhället.
Familjedagvårdaren skall beakta verksamhetssätten hos personer som kommer från andra kulturer.	Att beakta verksamhetssätten: • Har kännedom om föräldrarnas ställning • känner till könsrollerna • har kännedom om de sociala systemen (t.ex. konventionsregler som hör samman med ställning) • känner till kulturrelaterade seder och religioner (t.ex. kost, kläder). Livsrytm: • beaktar tiden i kulturellt hänseende • har kännedom om kulturella föreställningar • beaktar olikheterna i klimatet.
Familjedagvårdaren skall känna till identitetens betydelse för människans utveckling.	Att ha kännedom om identitetens utvecklingsfaser: • Klargör hur identiteten bildas (t.ex. språkets, sedernas, normernas och värderingarnas påverkan) • vet vad en dubbelkulturell identitet innebär • beaktar jämbördigt barnens och familjernas kulturer i arbetet. Att stödja det svenska språkets utveckling hos barnet: • Använder det svenska språket på ett tydligt sätt i situationer med växelverkan • ger en positiv respons

	• kartlägger barnets språk och antecknar iakttagelserna. Att stödja barnets modersmål: • Har ett varmt förhållande till barnet • försöker förstå barnets modersmål och stödjer kommunikationen med minspel och gester.
Familjedagvårdaren skall beakta kommunikationsskillnaderna mellan olika kulturer.	Att beakta kommunikationsskillnaderna: • har kännedom om reglerna för vad som är lämpligt i kulturellt hänseende • ger och tar emot muntliga meddelanden samt använder minspel och gester noggrant med beaktande av de speciella dragen i varje enskild kultur • känner till vilka samtalsämnen som är godtagbara i ifrågavarande kultur och tar detta i betraktande i mötessituationer.
Familjedagvårdaren skall beakta de speciella krav som föranleds av kulturbytet för familjer som flyttat till Finland.	Speciella krav: • Stödjer genom handledning och information föräldrar och barn i att bli hemmastadda • utreder ordnandet av finländsk dagvård och målen för den • informerar om och ger handledning i finländska dagliga vanor (t.ex. att tvätta sig, vila på dagen, klä av och på sig, vistas utomhus, använda WC) • informerar om finländska metoder för fostran (t.ex. arbetsfostran, lek, undervisning).
Familjedagvårdaren skall samarbeta med föräldrarna.	Samarbete: • Ger föräldrarna stöd i fostran • kommer överens om arbetsfördelningen med föräldrarna • informerar om den egna kommunens familjerådgivnings-, mentalvårds- och andra stödtjänster. Kommunikation: • Lyssnar på föräldrarna • använder vid behov förfaringssätt och metoder som stödjer kommunikationen (t.ex. lättläst språk, bilder).

Familjedagvårdaren skall kunna använda sig av dagvårdens stödtjänster.	Att ansöka om och använda sig av stödtjänster: • Ansöker om och använder sig vid behov av tolktjänster enligt överenskommelse • skaffar fram kulturmaterial • konsultering av kolleger • använder sig av arbetshandledning enligt överenskommelse • gör upp en utvecklingsplan för den egna kulturkännedom beträffande den kultur som behövs i det egna arbetet.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesprovet i examensdelen *Multikulturell verksamhet* skall bedömas utgående från vårdarbete som utförs i en arbetsmiljö som är autentiskt multikulturell. Bedömningen skall fokuseras på verksamhet enligt kraven på yrkesskicklighet, utförda arbetsprestationer, att följa anvisningar och överenskommelser samt på självbedömning. Materialet som används som stöd för bedömningen skall samlas in på basis av arbetsprocessens skriftliga planer, utvecklingsplaner och motiveringar för dessa, projektarbeten samt av responsen från arbetshandledaren och familjerna. De bedömda prestationerna skall antecknas och examinanden skall få respons omedelbart efter bedömningen.

7 § SJÄLVSTÄNDIGT YRKESUTÖVANDE

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Objekt och kriterier för bedömningen
Familjedagvårdaren skall ha kännedom om de lagar och förordningar som styr en självständig yrkesutövning inom den egna branschen och följa dem.	Kännedom om de lagar som styr den egna verksamheten: • Har kännedom om: • Lagen (603/96) samt förordningen (1208/96) om tillsyn över privat socialservice • kapitel 6 i socialvårdslagen (710/82), tillsyn över privat socialvård • bestämmelserna i skattelagstiftningen gällande företagsverksamhet, som rör den egna verksamheten • mervärdesskattelagen (1501/933 del I kapitel 3, 37 §) • lagen om barndagvård (36/73).

Familjedagvårdaren skall känna till de etiska principerna för företagsverksamhet inom den egna branschen.	Att ha kännedom om de etiska principerna inom branschen och hur de påverkar företagsverksamheten: • Granskar de etiska principerna och de egna värderingarna och gör en konfliktfri sammanjämkning av dessa i den egna företagsverksamheten.
Familjedagvårdaren skall känna till betydelsen av begreppet företagsidé och utgående från den utveckla en profilerad verksamhetsidé för eget bruk.	Kännedom om begreppet företagsidé och dess betydelse: • Utvecklar en företagsidé i enlighet med lagar och förordningar • för fram idén på ett tydligt och förståeligt sätt. Att skapa en profilerad verksamhetsidé: • Har en klar verksamhetsidé • preciserar ett verksamhetsområde som avviker till sin fördel och som är konkurrenskraftigt.
Familjedagvårdaren är medveten om riskerna i anslutning till företagsverksamhet och kan bedöma sina egna resurser som företagare.	Att identifiera riskerna i anslutning till företagsverksamhet: • Gör en realistisk bedömning av och beaktar sina egna resurser som företagare • beaktar hemmet som arbetsmiljö samt de ekonomiska krav som hör samman med detta • fattar nödvändiga beslut och avgöranden gällande företagsverksamheten • minimerar riskerna, t.ex. med obligatoriska och frivilliga försäkringar. Att bedöma sin egna resurser: • Identifierar på ett realistiskt sätt sin förmåga till att verka som företagare • värdesätter sin yrkesskicklighet och utvecklingen av den.
Familjedagvårdaren skall ha kännedom om olika verksamhetsformer inom företagslivet och kunna välja den lämpligaste för sin verksamhet.	Att ha kännedom om företagsformer och välja den lämpligaste: • Känner till olika företagsformer (t.ex. firma, öppet bolag, kommanditbolag) • väljer den lämpligaste av dessa för sin

	verksamhet och motiverar valet.
Familjedagvårdaren skall kunna skaffa fram information som stöd för sin verksamhet och för att utveckla den samt kunna samarbeta med olika experter.	Att skaffa information: • Bekantar sig med sitt eget område • har kännedom om utvecklingsstrategierna för dagvården i kommunen • gör en differentiering av tjänsterna • konsulterar expertis. Att samarbeta med olika aktörer inom socialbranschen: • Bekantar sig med regionens myndigheter och annat yrkesfolk inom den socialabsektorn • skapar ett behövligt samarbetsnät.
Familjedagvårdaren skall veta hur man börjar med företagsverksamhet och vilka dokument som behövs för påbörjandet av verksamheten.	Att börja med verksamheten: • gör de lagstadgade anmälningarna som hänför sig till påbörjandet av verksamheten: (beskattning, FÖPL och handelsregistret) • skaffar kapital (t.ex. startpeng) • använder sig av expertis i startskedet.
Familjedagvårdaren skall inse betydelsen av att skapa och upprätthålla kundrelationer samt vikten av marknadsföring för att verksamheten skall fungera långsiktigt och lönsamt.	Att inse betydelsen av att skapa och upprätthålla kundrelationer: • Sätter värde på sina kunder • idkar en verksamhet som utgår från kunden • inser betydelsen av företagsidé och vårdideologi och informerar kunderna om dessa • ingår och upplöser avtal • profilerar sig som företagare på ett sådant sätt att kunden lätt kan närma sig • inser betydelsen av och använder sin egen person i kundrelationer. Att förstå betydelsen av marknadsföring i företagsverksamhetens olika skeden: • Utvecklar marknadsföringen • beaktar efterfrågan och konkurrenskraven för att den egna verksamheten skall tryggas • använder vid behov expertis vid

	planeringen av marknadsföringen.
Familjedagvårdaren skall ha kännedom om de mest centrala termerna inom företagsverksamheten och kunna upprätta en enkel budget för eget bruk.	Kännedom om de centrala termerna inom företagsverksamheten: • Känner till principerna för kostnads-kalkylering • kan tolka ett bokslut • har kännedom om mervärdesskattepraxis • kan utföra en täckande prissättning • samlar in de dokument som behövs för skattedeklarationen. Att upprätta en enkel budget: • Gör upp en realistisk budget • använder expertis vid behov.
Familjedagvårdaren skall vara medveten om sin ställning som företagare och inse sitt ansvar som företagare.	Att vara medveten om att vara företagare och att inse ansvaret som hör samman med detta: • Förstår att företagandet är en del av det egna livet och de andra familjemedlemmarnas liv • beaktar principerna för en hållbar utveckling i sitt företag • inser sitt ansvar i den egna verksamheten • använder sig av stöd och rådgivning och organiserar sig som självständig yrkesutövare.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Vid bedömningen av examensdelen *Självständig yrkesutövning* härleds ur kraven på yrkesskicklighet sådana uppgifter där de specifika dragen inom familjedagvården framträder så tydligt som möjligt. Till dessa uppgifter gör examinanden skriftliga framställningar, muntliga motiveringar, projektarbeten eller portföljer eller kombinationer av dessa, vilka sedan bedöms. De bedömda prestationerna skall antecknas och examinanden skall få respons omedelbart efter bedömningen.

BILAGA

ARBETSBESKRIVNING FÖR DEM SOM AVLAGT YRKESEXAMEN FÖR FAMILJEDAGVÅRDARE

Beskrivning av branschen

Familjedagvårdarnas arbete är en del av den offentliga eller privata yrkesverksamheten inom social- och hälsovårdsbranschen. Arbetet består av ansvarsfull småbarnsfostran, som utförs självständigt. Dagvårdaren är medlem av ett team som leder barnavården och arbetet sker i samverkan med barnet, familjen, föräldrarna och vårdnadshavarna.

Verksamhetsmiljö

Familjedagvårdarna arbetar i hemmet, i stödmiljöer som ersätter den dagliga hemvården och fostran i samarbete med handledaren för familjedagvården. Verksamhetsmiljön utvidgas till ett samarbete som utförs tillsammans med närliggande grupper inom barnavård och fostran. Familjedagvårdarna samarbetar med andra aktörer i anknytning till barnets verksamhet, t.ex. klubbar, förskoleundervisning, barnrådgivningar, socialarbete och specialundervisning.

Beskrivning av yrkesskickligheten

Familjedagvårdarnas arbete baserar sig på etiskt hållbara principer.

I arbetet behövs kunskaper i att stödja den tidiga uppväxten samt i barnavård och omsorg. Det behövs också kännedom om kulturer samt om servicesystemet och stödtjänsterna i anslutning till fostran och vård.

Familjedagvårdarna verkar individuellt som barnets fostrare i olika situationer under dagens lopp. De säkerställer barnets emotionella och fysiska trygghet i alla situationer. Familjedagvårdarna stödjer mångsidigt barnets utveckling enligt målen för fostran inom dagvården och stödjer hemmets fostran. De leder barnets utveckling med hjälp av lek och verksamhet i enlighet med barnets ålder och utvecklingsnivå. Familjedagvårdarna sköter om att barnet får den omvårdnad och omsorg det behöver. De ser till att barnet får en mångsidig kost, behövlig vila, motion och en regelbunden dagsrytm. Familjedagvårdarna stödjer föräldrarna i deras fostrande uppgift och hjälper dem vid behov att vända sig till tjänster inom vård och fostran. Familjedagvårdarna stödjer med sitt eget arbete de mål som slagits fast inom förskoleundervisningen.

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

UTBILDNINGSSTYRELSEN
Utbildningsstyrelsen/försäljning
Hagnäsgatan 2
Pb 380
00531 Helsingfors

Tfn: försäljning (09) 774 774 50
växel (09) 774 774
fax (09) 774 774 75
E-mail: myynti@oph.fi
Internet: www.oph.fi